

Corvina Kiadónak. Önzetlen segítőkészségét mutatja, hogy mikor 2003-ban megjelent *Languages in Translation* című könyvem, elvállalta a német példaanyag lektorálását. Fiatalokat megszégyenítő aktivitását jellemzi az az anekdotikus történet, hogy 80 éves születésnapján a Magyar Nyelvtudományi Társaság 70 évesként köszöntötte fel.

Egy ilyen gazdag életpálya minden mozzanatát feleleveníteni sajnos nem lehet. Mindez, amit leírtam szükségképpen töredékes, de talán segít abban, hogy tovább emlékezzünk egy kivételesen nagy tudású emberre, aki műveivel és egész tudományos pályafutásával sokat tett azért, hogy az alkalmazott nyelvészet méltóbb helyet foglaljon el a tudományok rendszerében. Egyike volt azon keveseknek, akik személyiségükkel és folyamatos jelenlétükkel tudnak hitelesíteni egy tudományterületet.

Kedves Gyurka, hosszú barátságunk végén, Isten veled.

Klaudy Kinga

Hell György tudományos publikációi

(összeállította: Varga-Jani Anna)

Szerkesztett és önálló kötetek:

- Hell Gy., Sipőczy Gy. 1961. *Orosz szakszövegek fordítása*. Budapest: Tankönyvkiadó.
- Hell Gy. (szerk.) 1963. *Gépi fordítás: Algoritmuskok orosz nyelvű szövegek elemzésére*. Budapest: BME Nyelvi Intézet.
- Hell Gy. 1964. *Az orosz–magyar gépi fordítás elméleti és gyakorlati kérdései*. Budapest: Akadémiai Kiadó.
- Hell Gy. 1971. 1973. 1975. *Német jegyzet műszakiak részére*. Budapest: BME Nyelvi Intézet.
- Hell Gy. (szerk.) 1971–1997. *Folia Practico-Linguistica*. A Budapesti Műszaki Egyetem Nyelvi Intézetének időszakos kiadványának szerkesztése.
- Hell Gy. 1972. *Részletes német nyelvtan haladóknak*. Budapest: Tankönyvkiadó.
- Hell Gy. 1973. *Részletes német nyelvtan haladók részére*. Budapest: BME Továbbképző Intézet.
- Hell Gy. (szerk.) 1980. *Alkalmazott nyelvtan és nyelvoktatás. 30 éves a nyelvoktatás a Budapesti Műszaki Egyetemen*. Budapest: BME Nyelvi Intézet.
- Hell Gy. 1983. *A magyar főszókincs fonémastatisztikája, szótagtípus-statisztikája és más-salhangzókapcsolódásai* – Kandidátusi értekezés. Kézirat.
- Hell Gy. 1994. *Phonetik und Phonologie der deutschen Standardlautung*. Germanistica Abensis. Schriften und Hilfsbücher zur deutschen Sprache und Literatur 1. Székesfehérvár: János Kodolányi Hochschule.
- Hell Gy. 1996. *Übungen zur deutschen Standardaussprache*. Piliscsaba: Pázmány Péter Katolikus Egyetem.
- Hell Gy. 1997. (szerk.) *Kurze deutsche Schulgrammatik: im Vergleich mit anderen Grammatiken*. Piliscsaba: Pázmány Péter Katolikus Egyetem.
- Hell Gy. 1998. *Die neue deutsche Rechtschreibung: Übungen und Texte*. Piliscsaba: Pázmány Péter Katolikus Egyetem.

Tanulmányok:

- Hell Gy. 1962. O nekotarih harakternih csertah algoritma masinnovo perevoda s russkogo jazyka na vengerskij. *Publikationes Instituti Philologiae Slavicae Universitatis Debreceniensis* 2. kötet. 151–164.
- Hell Gy. 1964. A gépi fordítás jelenlegi helyzete. *Tudományszervezési Tájékoztató* 4. évf. 4. szám. 131–154.
- Hell Gy. 1964. Az orosz–magyar gépi fordítás elméleti és gyakorlati kérdései In: Kalmár L., Telegdi Zs. (szerk.) *Általános nyelvészeti tanulmányok* II. Budapest: Akadémiai Kiadó. 177–196.
- Hell Gy. 1964. The two Levels of Syntactic Analysis in the Mechanical Analysis of Russian Text. *Computational Linguistics* II, Budapest: Számítástechnikai Központ. 12–32.
- Hell Gy. 1965. Formális nyelvelemzés és nyelvoktatás. *Modern Nyelvoktatás* 1. évf. 3. szám. 22–34.
- Hell Gy. 1965. Struktúrák és nyelvoktatás. *Idegen Nyelvi Tanulmányok* VIII. évf. 79–83.
- Hell Gy. 1965. Különbőféle grammatikák a gépi fordításban In: Telegdi Zs. (szerk.) *Általános nyelvészeti tanulmányok* III. Budapest: Akadémiai Kiadó. 71–84.
- Hell Gy. 1966. Formális nyelvelemzés és nyelvoktatás. *Modern Nyelvoktatás* 3. évf. 1. szám. 22–34.
- Hell Gy. 1966. Szemantika a gépi fordításban In: Telegdi Zs. (szerk.) *Általános nyelvészeti tanulmányok* IV. Budapest: Akadémiai Kiadó. 77–99.
- Hell Gy. 1966. A strukturális grammatika néhány kérdése. *Magyar Nyelvőr* 90. évf. 3. szám. 287–296.
- Hell Gy. 1966. Az egyetemi nyelvoktatás és a nyelvtani anyag módszeresebb elrendezése algoritmusok alapján. *Pedagógiai Közöny* 16. évf. 1. szám. 81–93.
- Hell Gy. 1966. Gondolatmenetek „mélységének” számítása kibernetikai módszerekkel. *Pedagógiai Szemle* 16. évf. 5. szám. 409–416.
- Hell Gy. 1966. A gépi fordítás időszerű kérdései. *Nyelvtudományi Közlemények* 68. évf. 1. szám. 453–461.
- Hell Gy. 1966. Az egyetemi nyelvoktatás néhány kérdése. *Felsőoktatási Szemle* 15. évf. 1. szám. 30–33.
- Hell Gy. 1967. A szintaktikai elemzés két szintje az orosz nyelvű szövegek gépi analízisében In: Szépe Gy. (szerk.) *Nyelfeldolgozás és dokumentáció (Tanulmányok). A Tudományos Tájékoztató Elmélete és Gyakorlata* 11. Országos Műszaki Könyvtár és Dokumentációs Központ. 20–40.
- Hell Gy. 1968. Programozott anyagok a nyelvoktatásban. *Audiovizuális Technikai és Módszertani Közlemények* 2. 65–71.
- Hell Gy. 1968. A gépi fordítás perspektívája. *Tudományszervezési Tájékoztató* IV. 211–230.
- Hell Gy. 1971. Struktúrák és nyelvoktatás In: Balogh I. (szerk.) *Az orosz nyelv és irodalom oktatásának módszertana*. Budapest: Tankönyvkiadó. 254–261.
- Hell Gy. 1972. Fordítás és grammatika. *Folia Practico-Linguistica* 2. szám. 5–19.
- Hell Gy. 1972. Az audio-vizuális módszer lehetőségeinek alkalmazása a szakszövegoktatásban. *Korszerű Szakszövegoktatás* 87–102.
- Hell Gy. 1972. Zur Frage der Adjektivdeklinaton. *Deutsch als Fremdsprache* Vol. 6. 364–367.

- Hell Gy. 1972. A *Nyelvőr* hírei. Kontrasztív nyelvészeti konferencia Pécsen. *Magyar Nyelvőr* 96. évf. 2. szám. 255–256.
- Hell Gy. 1973. Generation of Nominal Constructions in Hungarian. *Computational Linguistics and Computer Language* IX. Budapest: Computer and Automation Institute of the Hungarian Academy of Sciences. 73–87.
- Hell Gy. 1975. Mechanical Analysis of Hungarian Word Forms. *Computational Linguistics and Computer Language* XI. Budapest: Computer and Automation Institute of the Hungarian Academy of Sciences. 25–135.
- Hell Gy. 1976. Automatic Hyphenation in Hungarian. In: Papp F., Szépe Gy. (eds) *Papers in Computational Linguistics*. Budapest: Akadémiai Kiadó. 375–379.
- Hell Gy. 1977. Szövegértés és szintetikus olvasás. *Folia Practico-Linguistica* 7. évf. 43–56.
- Hell Gy. 1978. Magyar nyelvtan és idegennyelv-oktatás. *Folia Practico-Linguistica* 8. évf. 17–30.
- Hell Gy. 1978. Metodi intenzivnovo obucsenija csteniju tehnicsezkih teksztov. *Intenzifikacija Obucsenija Russzkomu Jazüku v Vuzah VNR*. MAPRJAL. 16–17.
- Hell Gy. 1979. Orosz nyelvtani tananyagunk és az orosz nyelvű szakszövegek grammatikai jellegzetességei. *Folia Practico-Linguistica* 9. évf. 2. szám. 41–62.
- Hell Gy. 1979. Az audio-vizuális eszközök szerepe a szituáció megteremtésében. *Modern Nyelvoktatás* 17. évf. 1. szám. 149–156.
- Hell Gy. 1979. Szövegértés és fordítás In: Ferenczy Gy. (szerk.) *A fordítás elmélete és gyakorlata*. Budapest: Felsőoktatási Pedagógiai Kutatóközpont. 55–66.
- Hell Gy. 1980. Magyar nyelvtan és idegennyelv-oktatás. *Szaknyelvoktatás – szaknyelvoktatás*. Budapest: Felsőoktatási Pedagógiai Kutatóközpont. 111–120.
- Hell Gy. 1980. A gépi szövegelemzés grammatikai kategóriái In: *A magyar nyelv grammatikája. A Magyar Nyelvészek 3. Nemzetközi Konferenciájának előadásai*. Budapest: Akadémiai Kiadó. 379–387.
- Hell Gy. 1980. Helyesírásunk elveiről egy gépi szólista kapcsán. *Magyar Nyelv* 76. évf. 1. szám. 55–64.
- Hell Gy. 1980. A nyelvoktatás elvi kérdései. *Alkalmazott nyelvtan és nyelvoktatás. 30 éves a nyelvoktatás a Budapesti Műszaki Egyetemen*. BME Nyelvi Intézet. 93–98.
- Hell Gy. 1980. Critica: Ferenc Papp and György Szépe (eds) *Papers in Computational Linguistics. Acta Linguistica. Academiae Scientiarum Hungaricae* 30. évf. 1–2 szám. 177–185.
- Hell Gy. 1980. Object and subject THAT clauses in English and corresponding HOGY clauses in Hungarian In: Dezső L., Nemser, W. (eds) *Studies in English and Hungarian contrastive linguistics*. Budapest: Akadémiai Kiadó. 145–175.
- Hell Gy. 1980. Helyesírásunk elveiről egy gépi szólista kapcsán. *Magyar Nyelv* 76. évf. 1. szám. 55–64.
- Hell Gy. 1982. Grammatikák és változó nyelvoktatási célkitűzések. *Folia Practico-Linguistica* 12. évf. 1. szám. 21–35.
- Hell Gy. 1982. Die Komparation im Deutschen. *Germanistisches Jahrbuch DDR-UVR*. Budapest: Deutschlektorat beim Kulturzentrum DDR. 180–191.
- Hell Gy. 1982. Referenda az analízisben és szintézisben In: Kovács F. (szerk.) *Nyelvpedagógiai írások* 3. évf. 180–191.
- Hell Gy. 1982. Textlinguistics and syntactical analysis. Proceedings of the 10th meeting on automatic text processing In: Hajicova, E. (ed.) *Explicite Beschreibung der Sprache und automatische Textbearbeitung* VIII. Praha: Universita Karlova. 44–51.

- Hell Gy. 1983. Compound sentences in English and Hungarian In: Dezső L., Nemser, W. (eds) *Studies in English and Hungarian contrastive linguistics*. Budapest: Akadémiai Kiadó. 351–371.
- Hell Gy. 1983. A szaknyelvi kommunikáció jellegzetességei nyelvünkben. *Folia Practico-Linguistica*. 13. évf. 147–161.
- Hell Gy. 1983. Fordításelmélet és szövegnyelvészet az NDK-ban. *Fordításelméleti Füzetek* 1. évf. 3–26.
- Hell Gy. 1985. A szaknyelvek helye a nyelv egészében és vizsgálatuk néhány kérdése. *Magyar Nyelvőr* 109. évf. 1. szám. 91–103.
- Hell Gy. 1987. Formális nyelvek, szaknyelv, köznyelv. *Magyar Nyelvőr* 111. évf. 4. szám. 385–396.
- Hell Gy. 1988. A szó szerinti fordítás a kultúrák párbeszédében. *Nyelvpedagógiai Írások* 10. szám. 86–93.
- Hell Gy. 1991. Alanyfajták a magyarban, határozatlan és általános alany. In: Hunyady L. et al (szerk.) *Könyv Papp Ferencnek: tanulmánygyűjtemény Papp Ferenc 60. születésnapjára*. Debrecen: Kossuth Lajos Tudományegyetem. 27–35.
- Hell Gy. 1991. Korai szakszövegeink. *Magyar Nyelv* 87. évf. 4. szám. 404–414.
- Hell Gy. 1993. A szaknyelv helye az anyanyelvoktatásunk egészében. *Magyar Nyelvőr* 117. évf. 4. szám. 551–554.
- Hell Gy. 1997. Sprüche aus einem zweisprachigen Dorf in Ungarn In: Kárpáti, P., Tarnói L. (Hrsg.): *Berliner Beiträge zur Hungarologie*. Budapest: Lehrstuhl für deutschsprachlichen Literaturen im Germanistischen Institut der Philosophischen Fakultät der Eötvös Lorand Universität. 156–165.
- Hell Gy. 1999. A hagyományos és az „új magyar nyelvtan”. *Magyar Nyelvőr* 123. évf. 2. szám. 222–237.
- Hell Gy. 2000. Grammatikák és alkalmazott nyelvtan. *Modern Filológiai Közlemények* 2. évf. 1. szám. 65–85.
- Hell Gy. 2001. Grammatikák és logikák, 1. Rész. *Modern Filológiai Közlemények* 3. évf. 2. szám. 7–19.
- Hell Gy. 2002. Grammatikák és logikák, 2. Rész. *Modern Filológiai Közlemények* 4. évf. 1. szám. 5–15.
- Hell Gy. 2003. Cicero fordítási elvei. *Fordítástudomány* 5. évf. 2. szám. 37–58.
- Hell Gy. 2004. A fordításról – Ciceró nyomán. *Modern Filológiai Közlemények* 6. évf. 2. szám. 28–36.
- Hell Gy. 2007. Néhány szó a fordítás történetéhez. *Fordítástudomány* 9. évf. 1. szám. 5–13.
- Hell Gy. 2007. A tolmácsolás és a fordítás történetének kezdetei. *Fordítástudomány* 9. évf. 2. szám. 85–89.
- Hell Gy. 2009. A fordítás helye a római oktatásban (és Ciceró fordításai). *Modern Nyelvtan* 15. évf. 1–2. szám. 3–12.
- Hell Gy. 2009. Írásbeliség és fordítás; a Biblia első fordítása. *Fordítástudomány* 11. évf. 1. szám. 101–109.
- Hell Gy. 2010. Fordítói készségek a reneszánszban. *Fordítástudomány* 12. évf. 1. szám. 31–38.
- Hell Gy. 2010. A hatodik mondatrész. *Nyelvtudományi Közlemények* 107. évf. 11. szám. 229–234.
- Hell Gy. 2011. Fordításfajták Cicerótól Leonardo Bruniig. *Fordítástudomány* 13. évf. 2. szám. 88–95.

- Hell Gy. 2012. Személyes emlékezés Szépe Györgyre. *Fordítástudomány* 14. évf. 2. szám. 126.
- Hell Gy. 2012. Szépe György a magyar nominális mondatról. *Fordítástudomány* 14. évf. 2. szám. 127–130.
- Hell Gy. 2013. A francia reneszánsz fordítási elvei – mai szemmel. *Fordítástudomány* 15. évf. 2. szám. 83–99.
- Hell Gy. 2017. Fordítástörténet és fordítástan. *Fordítástudomány* 19. évf. 2. szám. 83–97.